

باسمه تعالی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۱۰ : ۳۰	رشته : ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۰ / ۱۰ / ۱۳۸۶		سال سوم آموزش متوسطه	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶	

ردیف	سوالات	نمره
۱	شکلی که « قافیه » به شعر می بخشد ، چه نام دارد ؟	۰/۲۵
۲	اصلی ترین قسمت « قصیده » کدام بخش است ؟	۰/۲۵
۳	کدام شاعر « غزل عاشقانه » را به اوج می رساند ؟	۰/۲۵
۴	درون مایه ی « مثنوی مولوی » چیست ؟	۰/۲۵
۵	« چهارپاره » با چه هدفی ، رواج یافت ؟	۰/۵
۶	هریک از کلمات مشخص شده ی بیت زیر ، کدام یک از پایه های تشبیه هستند ؟ « چون درخت فروردین پر شکوفه شد جانم دامنی زگل دارم برچه کس بیفشانم »	۰/۵
۷	تشبیهاتی بلیغ (اضافی و غیر اضافی) بسازید که واژه ی « تعلیم » مشبه آن ها باشد .	۱
۸	در عبارت « دانا چو طبله ی عطاراست » کدام یک از پایه های تشبیه حذف شده است ؟	۰/۲۵
۹	با « مشبه به » زیر یک تشبیه مرکب بسازید . « شبی که بر گلبرگ گل سرخ افتاده است »	۰/۷۵
۱۰	در کدام یک از ابیات زیر ، واژه ی « برف » به صورت استعاره ی مصرحه به کاررفته است ؟ آن را مشخص کنید و دلیل خود را بنویسید . الف) مرا برف باریده بر پر زاع ب) هرگز کسی ندید بدین سان نشان برف نشاید چو بلبل تماشای باغ گویی که لقمه ای است زمین در دهان برف	۰/۷۵
۱۱	در بیت « ای عشق همه بهانه از توست کدام واژه در مفهوم « استعاری » به کاررفته است ؟ نوع استعاره ی موجود را بنویسید . من خامشم این ترانه از توست »	۰/۵
۱۲	در بیت زیر یک « اضافه ی استعاری » بیابید و دلیل خود را بنویسید . « فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید شرمنده رهروی که عمل برمجاز کرد »	۰/۷۵
۱۳	در بیت زیر واژه ی مشخص شده مجاز از چیست ؟ نوع « علاقه » ی آن را بنویسید . « دست در حلقه ی آن زلف دوتا نتوان کرد تکیه برعهد تو و بادصبا نتوان کرد »	۰/۵
۱۴	جمله ای بنویسید و در آن واژه ی « زبان » را « در مفهوم مجازی » به کاربرید .	۰/۵
۱۵	با توجه به بیت « زبان خامه ندارد سر بیان فراق الف) کدام واژه در مفهوم « مجازی » به کاررفته است ؟ ب) « قرینه » ی آن کدام است ؟ و گرنه شرح دهم با تو داستان فراق »	۰/۵
۱۶	در ابیات زیر « کنایات » را مشخص کنید و مفهوم هر کنایه را بنویسید . « برو با دوستان آسوده بنشین و گر بینی که باهم یک زبانند چو بینی در میان دشمنان جنگ کمان را زه کن و برباره برسنگ »	۱/۵
۱۷	در کدام یک از ابیات زیر ، واج آرای محسوس تر است ؟ دلیل خود را بنویسید . الف) خواب نوشین بامداد رحیل ب) رشته ی تسبیح اگر بگسست معذورم بدار باز دارد پیاده را زسبیل دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود	۰/۵
	« ادامه ی سوالات در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۳۰:۱۰	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۰/۱۰/۱۳۸۶	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	سؤالات	نمره
۱۸	در عبارات زیر « سجع » ها را بیابید و نوع آن ها را بنویسید. الف) هرکه را زر در ترازوست ، زور در بازو ست. ب) شما را باغ باید و ما را چون لاله داغ .	۱
۱۹	در هریک از بیت های زیر ، میان کدام کلمات آرایه ی « جناس » وجود دارد ؟ نوع هر « جناس » را بنویسید . الف) کفر است در طریقت ما کینه داشتن ب) وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت پ) صاف های جمله عالم خورده گیر	۲
۲۰	در کدام یک از بیت های زیر « تصدیق » وجود دارد ؟ چرا ؟ الف) در شمار ارچه نیابرد کسی حافظ را ب) ای جان جان جان جان ، ما نامدیم از بهر نان	۰/۵
۲۱	ارتباط میان واژه های مشخص شده در بیت زیر ، سبب پیدایش کدام آرایه ی ادبی شده است ؟ « سرمن مست جمالت ، دل من رام خیالت گهر دیده نثار کف دریای تو دارد »	۰/۵
۲۲	در ابیات زیر آرایه های « تضاد » و « تناقض » را با ذکر واژه های « متضاد » و « متناقض » بیابید . الف) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد ب) دو هفته می گذرد کان مه دو هفته ندیدم دست غریق یعنی فریاد بی صداییم به جان رسیدم از آن تا به خدمتش نرسیدم	۱
۲۳	در شعر زیر آرایه ی « حس آمیزی » را بیابید و دلیل خود را بنویسید . « مثل این است که شب نمناک است // دیگران را هم غم هست به دل // غم من لیک // غمی غمناک است. . . »	۰/۷۵
۲۴	با توجه به بیت « ز حسرت لب شیرین هنوز می بینم الف) کدام واژه « ایهام تناسب » دارد ؟ ب) معانی مختلف آن را بنویسید . پ) کلمه ی دارای « ایهام تناسب » با کدام واژه در مصراع دوم « تناسب » برقرار کرده است ؟	۱
۲۵	« اغراق » به کاررفته در بیت زیر را بیابید و آن را توضیح دهید . « بیابانی آمدش ناگاه پیش ز تابیدن مهر پهنانش بیش »	۰/۷۵
۲۶	برای مثال زیر ، یک علت ادبی ذکر کنید . « زرد رویی خورشید هنگام غروب »	۰/۵
۲۷	در بیت های زیر ، هریک از آرایه های « اشتقاق » ، ترصیع ، تضمین ، تلمیح و لفّ و نشر « را بیابید . الف) گفت آن یار کزو گشت سردار بلند ب) گر تیغ برکشد که محبان همی زخم پ) دل و کشورت جمع و معمور باد ت) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم ث) بر سخاوت او نیل را بخیل شمار	۲/۵
	« موفق باشید »	جمع نمرات
		۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۶ / ۱۰ / ۱۰
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	قالب (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	تنه ی اصلی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	سعدی شیرازی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	عارفانه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	تلاشی بود در جهت ایجاد یک قالب نو(۰/۲۵) که درون مایه ی تازه ای داشته باشد . (۰/۲۵)	۰/۵
۶	درخت فروردین ← مشبّه به (۰/۲۵) جانم ← مشبّه (۰/۲۵)	۰/۵
۷	تشبیه بلیغ اضافی : گوهر تعلیم (۰/۵) تشبیه بلیغ غیر اضافی (اسنادی) : تعلیم ، گوهر عمر است (۰/۵) (یا هر مثال درست دیگر)	۱
۸	وجه شبه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۹	« قطره ی اشکی که بر رخسار زیبا رویی ظاهر شده ، همانند شبنمی است که بر گلبرگ گل سرخ افتاده است» . (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۷۵)	۰/۷۵
۱۰	دریبت « الف » واژه ی « برف » به صورت استعاره ی مصرّحه به کاررفته است (۰/۲۵) زیرا واژه ی « برف » در این بیت ، استعاره ی مصرّحه (۰/۲۵) از موهای سپید (۰/۲۵) است .	۰/۷۵
۱۱	« عشق » در مفهوم استعاری به کاررفته (۰/۲۵) نوع استعاره : مکنّیه از نوع تشخیص (« انسان انگاری » یا « شخصیت بخشی ») (۰/۲۵)	۰/۵
۱۲	« پیشگاه حقیقت » اضافه ی استعاری است (۰/۲۵) زیرا در این استعاره « پیشگاه » که جزئی از مشبّه به (قصر) است (۰/۲۵) به مشبّه (حقیقت) (۰/۲۵) اضافه شده است .	۰/۷۵
۱۳	« دست » مجاز از « انگشتان » است . (۰/۲۵) نوع علاقه : کلیّه (۰/۲۵)	۰/۵
۱۴	دیدم « زبانم » هیچ تأثیری ندارد . (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۵	الف) سر (۰/۲۵) ب) « مضاف بودن سر » قرینه است . (۰/۲۵)	۰/۵
۱۶	کنایه : یک زبان بودن (با هم یک زبانند) (۰/۲۵) مفهوم کنایه : متحد بودن (۰/۲۵) کنایه : کمان را زه کردن (۰/۲۵) مفهوم کنایه : آماده بودن برای جنگ (۰/۲۵) کنایه : سنگ بر باره بردن (۰/۲۵) مفهوم کنایه : آماده شدن برای جنگ و مبارزه (۰/۲۵)	۱/۵

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی رشته: ادبیات و علوم انسانی	
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۰ / ۱۰ / ۱۳۸۶
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	در بیت « ب » واج آرای می محسوس تر است (۰/۲۵) زیرا در این بیت صامت « س » مکرر شده و موسیقی برخاسته از واج آرای می صامت ها آشکار تر است. (۰/۲۵)	۰/۵
۱۸	الف) سجع: « ترازو » و « بازو » (۰/۲۵) ← نوع سجع: « مطرف » (۰/۲۵) ب) سجع: « باغ » و « داغ » (۰/۲۵) ← نوع سجع: « متوازی » (۰/۲۵)	۱
۱۹	الف) جناس: « کینه » و « سینه » (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵) جناس: « آیین » و « آینه » (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص افزایشی (۰/۲۵) ب) جناس: « داد » و « داد » (۰/۲۵) ← نوع جناس: تام (۰/۲۵) پ) جناس: « دُرد » و « دُرد » (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص حرکتی (۰/۲۵)	۲
۲۰	در بیت « الف » تصدیق وجود دارد (۰/۲۵) زیرا واژه ی « شمار » در آغاز و پایان بیت، آمده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	« مراعات نظیر » (۰/۵)	۰/۵
۲۲	الف) « فریاد بی صدا » (۰/۲۵) « تناقض » دارد (۰/۲۵) ب) « رسیدم » و « نرسیدم » (۰/۲۵) « متضادند » (۰/۲۵)	۱
۲۳	« نمناک بودن شب » آرایه ی حس آمیزی دارد (۰/۲۵) زیرا: شاعر دو حس « بینایی » و « لامسه » را به هم آمیخته است. (یا هر توضیح درست دیگر) (۰/۵)	۰/۷۵
۲۴	الف) « شیرین » (۰/۲۵) ب) معانی مختلف آن: ۱- حلاوت و مزه ی شیرین (۰/۲۵) ۲- نام معشوقه ی فرهاد و خسرو پرویز (۰/۲۵) پ) « فرهاد » (۰/۲۵)	۱
۲۵	مصراع دوم بیت (ز تابیدن مهر پهنانش بیش) اغراق دارد. (۰/۲۵) شاعر در کلامی اغراق آمیز بیابانی را وصف می کند که پهنای آن از وسعت تابش اشعه های خورشید، بیش تر است. (۰/۵)	۰/۷۵
۲۶	« خورشید » به هنگام « غروب »، از ترس جدایی از یاران خویش، زرد روی گشته (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۲۷	الف) تلمیح (۰/۵) ب) اشتقاق (۰/۵) پ) لفّ و نشر (۰/۵) ت) تضمین (۰/۵) ث) ترصیع (۰/۵)	۲/۵
	« موفق باشید »	۲۰
	جمع نمرات	